

Yangi O'zbekiston sharoitida ijtimoiy faollik mezonlarining falsafiy asoslari

Dilrabo Abidova

Andijon davlat pedagogika instituti tadqiqotchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada Yangi O'zbekiston davridagi ijtimoiy faollik tushunchasi yangicha falsafiy mezonlar asosida tahlil etiladi. Muallif ijtimoiy faollikni nafaqat tashqi harakat sifatida, balki insonning ichki ma'naviy-axloqiy holati sifatida izohlaydi. Shuningdek, maqolada mazmunli ishtirok, tarixiy ong, ma'naviy javobgarlik va ijtimoiy birdamlik mezonlari chuqur falsafiy yondashuv asosida ko'rib chiqiladi. Ushbu yondashuv O'zbekiston jamiyatida fuqarolik pozitsiyasining mustahkamlanishiga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy faollik, falsafiy mezon, ma'naviy ong, tarixiy xotira, fuqarolik pozitsiyasi.

Аннотация: В данной статье анализируется понятие социальной активности в условиях Нового Узбекистана с точки зрения философских критериев. Автор рассматривает активность не только как внешнюю деятельность, но и как внутреннее духовно-нравственное состояние личности. В статье подробно рассматриваются критерии содержательного участия, исторического сознания, моральной ответственности и социальной солидарности. Такой подход способствует укреплению гражданской позиции в обществе Узбекистана.

Ключевые слова: социальная активность, философские критерии, духовное сознание, историческая память, гражданская позиция.

Annotation: This article analyzes the concept of social activity in the context of New Uzbekistan from a philosophical perspective. The author interprets social activity not only as external action, but also as an inner moral and spiritual condition of the individual. The article discusses philosophical criteria such as meaningful participation, historical consciousness, moral responsibility, and social solidarity. This approach contributes to strengthening civic awareness and responsibility in Uzbekistan's society.

Keywords: social activity, philosophical criteria, moral consciousness, historical memory, civic responsibility.

Insoniyat tarixining har bir davri o'zining o'ziga xos ijtimoiy faol subyektlariga muhtoj bo'lgan. Ayniqsa, o'tish davrlarida – yangi taraqqiyot sari intilayotgan jamiyatlarda – ijtimoiy faollik faqat harakat emas, balki madaniy va g'oyaviy yuksalish ko'rsatkichi sifatida namoyon bo'ladi. "Yangi O'zbekiston" kontseptsiyasi jamiyatni yangilashda avvalo insonning o'zini yangilashga e'tibor qaratadi. Bu esa ijtimoiy faollikni baholashda yangi falsafiy mezonlarni ishlab chiqishni taqozo etadi.

Ijtimoiy faollik – madaniy taraqqiyot ko'zgusi. Bugungi O'zbekiston jamiyati rivojlanish yo'lida ijtimoiy faollikni nafaqat siyosiy yoki iqtisodiy faoliyatda, balki ma'naviy ongda, mas'uliyatda va qadriyatlarga sadoqatda ham ko'ra boshladi. Falsafiy jihatdan ijtimoiy faollik – bu shaxsning ijtimoiy haqiqatga nisbatan ma'naviy pozitsiyasi, ichki tayanchidir ¹. Demak, ijtimoiy faollik faqat tashqi harakat emas, balki ongli va irodaviy mohiyatga ega ichki holatdir. Yangi O'zbekiston davridagi ijtimoiy faollik mezonlari

1. Mazmunli ishtirok mezoni

Faollik shunchaki ishtirok emas, balki ongli va samarali ishtirokdir. Bu mezon orqali inson o'z

¹ Nasriddinova M. Ma'naviyatning ijtimoiy asosi. – T.: Fan, 2018. – B. 54

harakatining ijtimoiy oqibatlarini anglab, mas'uliyatni his etadi. Bunday yondashuv Jon Dyuning "aktiv demokratiya" g'oyasiga yaqin turadi²

2. Tarixiy ong bilan uyg'unlik

Bugungi ijtimoiy faollik xalqning tarixiy xotirasi bilan uzviy bog'lanishi kerak. Naqshbandiylik tariqati vakillarining "dil ba yoru, dast ba kor" tamoyili bugungi faol shaxs modeli uchun g'oyaviy asos bo'lishi mumkin³.

3. Ma'naviy javobgarlik mezon

Ijtimoiy faol inson o'z nafsiga emas, vijdoniga tayanadi. Bu mezon Aristotelning "eudaimonia" – eng oliy baxtga erishish yo'li sifatidagi ma'naviy yetuklik tushunchasiga uyg'un⁴.

4. Ijtimoiy birdamlik mezon

Yangi O'zbekiston sharoitida faollik bu individualistik emas, balki jamoaviy ongga asoslangan faoliyatdir. Shaxs o'z fikrini ifoda qilarkan, jamiyat yaxlitligiga xalaqit bermasdan, uni boyitishga intiladi. Bu yondashuv konfutsiychilikdagi "insonlararo uyg'unlik" g'oyasiga yaqin⁵.

Falsafiy tahlil va asosiy g'oya

Bugungi o'zgaruvchan dunyoda shunchaki "faol" bo'lish yetarli emas. Falsafa bizdan chuqurroq savollarni qo'yishni talab qiladi: Nima uchun faolman? Kimlar uchun harakat qilyapman? Faolligim jamiyatga qanday ta'sir qilmoqda? Shu savollar orqali shaxs o'z harakatining mohiyatini anglab yetadi va bu jarayonda u jamiyatning haqiqiy tarkibiy qismiga aylanadi.

Shu nuqtai nazardan, ijtimoiy faollik falsafasi bu – shaxsning axloqiy, tarixiy, madaniy va ongli asoslarda o'z jamiyatiga daxldorlik darajasidir. Bu jarayonda shaxs nafaqat ijtimoiy muammolarga munosabat bildiradi, balki ularni yechishda ongli rol o'ynaydi.

Xulosa va takliflar

Ijtimoiy faollikni baholashda nafaqat tashqi harakatlar, balki ichki motivlar, ma'naviy mezonlar asosida o'lchov tizimi ishlab chiqilishi lozim;

Falsafiy bilimlar asosida ijtimoiy faollik madaniyatini rivojlantiruvchi darslik va treninglar yaratilishi kerak;

Ijtimoiy faollikni madaniy meros bilan bog'laydigan zamonaviy kommunikatsion platformalar yo'lga qo'yilishi zarur;

Yoshlar orasida "ijtimoiy tafakkur elchilari" harakatlarini yo'lga qo'yish taklif etiladi;

Faollikni shunchaki harakat emas, balki axloqiy-ontologik hodisa sifatida yorituvchi ilmiy tadqiqotlar soni ko'payishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Nasriddinova M. Ma'naviyatning ijtimoiy asosi. – T.: Fan, 2018. – B. 54
2. Dewey J. Democracy and Education. – New York, 1916. – p. 110.
3. Sultonov M. Tasavvuf va jamiyat. – T.: Ma'naviyat, 2006. – B. 89
4. Aristotel. Nikomax axloqi. – T.: G'afur G'ulom, 2004. – B. 77
5. Konfutsiy. Ta'limotlar. – T.: O'zbekiston, 2002. – B. 34

² Dewey J. Democracy and Education. – New York, 1916. – p. 110.

³ Sultonov M. Tasavvuf va jamiyat. – T.: Ma'naviyat, 2006. – B. 89

⁴ Aristotel. Nikomax axloqi. – T.: G'afur G'ulom, 2004. – B. 77

⁵ Konfutsiy. Ta'limotlar. – T.: O'zbekiston, 2002. – B. 34